

III განსი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

2007

ინსტრუქცია

ყურადღებით გაეცანით საგამოცდო ტესტის ბუკლეტს და შეავსეთ პასუხების ფურცელი.

**გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ პასუხების ფურცელი!
პასუხების ფურცლის გაკეცვა დაუშვებელია!**

მხედველობაში არ მიიღება საგამოცდო ტესტის ბუკლეტში ჩაწერილი (ან შემოსახული) პასუხები! ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ მხოლოდ შავი სამუშაოსათვის!

ყურადღებით გაეცანით ტესტის ყოველი დავალების პირობას და ისე შეავსეთ პასუხების ფურცელი. წერეთ გარკვევით, იმყოფინეთ პასუხისათვის განკუთვნილი ადგილი.

თუ კითხვას **არ ახლავს** აკრძალვა – ციტირება დაუშვებელია – შეგიძლიათ უპასუხოთ ციტატით.

ზოგი დავალების შესასრულებლად საჭიროა სწორი პასუხის შემოსახვა. ასეთ შემთხვევებში გადასწორება **არ შეიძლება!**

იმ შემთხვევაში, როდესაც პასუხი იწერება სიტყვიერად, შეცდომა შეგიძლიათ გადახაზოთ და გვერდით (ან ზემოთ) დაწეროთ სწორი პასუხი.

სამი წერითი დავალებიდან აირჩიეთ და შეასრულეთ მხოლოდ ერთი. შეგიძლიათ ნაშრომი ტესტის ბუკლეტში ჯერ შავად დაწეროთ, შემდეგ კი გადაათეთროთ პასუხების ფურცელში.

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი. ის ნაშრომი, რომელზეც მითითებული იქნება აბიტურიენტის სახელი და/ან გვარი, ან პიროვნების იდენტიფიკაციის სხვა საშუალება (მაგალითად, მეტსახელი), **არ გასწორდება!**

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 3 საათი და 30 წუთი.

გისურვებთ წარმატებას!

I ქართული ენა

(4) 1. შემოსახეთ იმ ოთხი წინადადების რიგითი ნომრები, რომლებშიც დაშვებულია მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული შეცდომები. (გაითვალისწინეთ, ქულა დაგაკლდებათ ყოველი ზედმეტად შემოსახული პასუხის გამოც)

1. ეფესოს მცხოვრებლებმა გადაწყვიტეს, რომ ნადირობის ქაღალდის პატივსაცემად ქალაქში სილამაზით გამორჩეული ტაძარი აეშენებიათ. 2. მართლაც, 120 წლის დაუდალავი შრომის შედეგად აიგო მარმარილოს საოცარი შენობა, რომელიც მნახველთა აღტაცებას იწვევდა. 3. ჩვენს წელთაღრიცხვამდე 356 წელს ქალაქის მკვიდრმა ჰეროსტრატემ ტაძარი გადაწვა, რათა ამით საკუთარი სახელი უკვდავეყო. 4. მოქალაქეები არ შეურიგდენ ტაძრის განადგურებას და მის აღსადგენად სახსრების მოძიება დაიწყეს. 5. ისინი თავიანთ დანაზოგს არ იშურებდნენ. 6. შემოწირულებებს აზიის სხვა ქალაქებშიც კრიბავდნენ. 7. აღდგენითი სამუშაოები დაწყებული იყო, როდესაც ქალაქს ალექსანდრე მაკედონელი მიადგა. 8. მან ეფესოს მკვიდრთ მშენებლობისათვის საჭირო თანხა შესთავაზა, ოღონდ ერთი პირობით – მისი ღვაწლი ტაძარზე საგანგებო წარწერით უნდა აღნიშნათ. 9. ეფესოს მცხოვრებლებმა ამ წინადადებაზე უარი თქვეს და მაკედონელის დახმარების გარეშე დაასრულეს ტაძრის მშენებლობა.

(10) 2. მოცემულ ტექსტში დაშვებულია მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული შეცდომები. თხს სტრიქონში შეცდომა არ არის, ქვესში კი თითო-თითო შეცდომაა. სტრიქონის ნომრის გასწვრივ მოცემულ ხაზებზე დაწერეთ თითოეული ეს სიტყვა **სწორი ფორმით**; თუ შეცდომა **არ არის**, გააკეთეთ აღნიშვნა ✓.

ნიმუში: 0 არქეოლოგიურმა შესწავლამ ცხადყო, რომ უფლისციხის ტერიტორია ძველი 0 წელთაღრიცხვის მე-VII საუკუნიდან ყოფილა დასახლებული. მოსახლეობის 1 ზრდამ და ეკონომიკის განვითარებამ მოგვიანებით ქალაქის დაარსებისათვის 2 ხელსაყრელი პირობები შექმნა. ჩვენმა წინაპრებმა უფლისციხე გამოჰკვეთეს 3 კლდეში, მტკვრის მარცხენა სანაპიროზე. სამხრეთიდან და დასავლეთიდან 4 იგი ბუნებრივად იყო დაცული, ჩრდილოეთიდან და აღმოსავლეთიდან უფრო 5 მეტად ჭირდებოდა გამაგრება. ამ მიზნით კლდე მთელ სიგრძეზე გაუჭრიათ, 6 განიერი თხრილი გაუკეთებიათ და მის გასწვრივ, ქალაქის მხარეს, მაღალი 7 და სქელი კედელი აღუშენებიათ. ასე გამაგრებული ქალაქი უთუოდ ძნელად 8 ასაღები იქნებოდა მომხდურთათვის. არაბობის დროს უფლისციხე ქართლის 9 ცენტრად იქცა. ურიცხვი მტერის განუწყვეტელმა შემოსევებმა, ძნელბედობამ 10 იგი თან და თან ისე დაასუსტა, რომ ქალაქმა არსებობა შეწყვიტა.

ნიმუში: 0 ----- ✓ -----
0 --- VII ---

- (1) 3. დაწერეთ ნაცვალსახელი **ჩემი** შესაბამისი ფორმით.
... გამო ბიჭები სტადიონზე ვეღარ წავიდნენ.
- (1) 4. გაასწორეთ სინტაქსური შეცდომა და ისე გადაწერეთ წინადადება.
გამოიცა ორი საყმაწვილო ჟურნალი, რომელიც ბავშვთა ფონდმა დააფინანსა.
- (1) 5. რომელი სიტყვაა გამოტოვებული? (სწორი პასუხი შემოსახეთ)
შეატყობინე სტუმრებს, ორ საათზე დარბაზში
ა) ვიკრიბებით-თქო; ბ) ვიკრიბებით-მეთქი; გ) ვიკრიბებითო.
- (1) 6. დაწერეთ არსებითი სახელი **თიხა** შესაბამისი თანდებუდიანი ფორმით.
სარიტუალო ფიგურებს ოსტატები . . . ძერწავდნენ.
- (1) 7. გაასწორეთ სინტაქსური შეცდომა და ისე გადაწერეთ წინადადება.
ტურისტმა, რომელმაც საქართველოს მთიანეთი მოიარა, შინ აღტაცებული დაბრუნდა.
- (1) 8. გაასწორეთ სინტაქსური შეცდომა და ისე გადაწერეთ წინადადება.
შეკრების ორგანიზატორები ახალგაზრდა მწერლებია.
- (4) 9. შემოსახეთ იმ ოთხი წინადადების რიგითი ნომრები, რომლებშიც დაშვებულია სინტაქსური შეცდომები. (გაითვალისწინეთ, ქულა დაგაკლდებათ ყოველი ზედმეტად შემოსახული პასუხის გამოც)

1. სოლომონ დოდაშვილი დაიბადა 1805 წელს სიღნაღში. 2. მან უმაღლესი განათლება პეტერბურგში მიიღო. 3. მისი სადისერტაციო ნაშრომი იყო „ლოგიკა“, რამაც გამოქვეყნებისთანავე რუსული პრესისა და საზოგადოების ყურადღება მიიპყრო. 4. ეს წიგნი სახელმძღვანელოდ გამოიყენებოდა რუსეთის მრავალ სასწავლებლებში. 5. სამშობლოში დაბრუნებული სოლომონი საზოგადოებრივ-კულტურულ ცხოვრებაში ჩაება, რადგან თავისი წვლილი შეეტანა ქვეყნის დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში. 6. მან აქტიური მონაწილეობა მიიღო 1832 წლის შეთქმულებაში. 7. შეთქმულები მიზნად ისახავდნენ აჯანყების გზით ეხსნათ საქართველო კოლონიური ჩაგვრიდან. 8. შეთქმულება ჩაიშალა და მისი მონაწილეები მკაცრად დასაჯეს. 9. სოლომონ დოდაშვილი შორეულ ქალაქ ვიატკაში გადაასახლეს, სადაც მძიმედ დაავადდა და 1836 წელს გარდაიცვალა.

(4) 10. შემოხაზეთ ის ოთხი ციფრი, რომელთა ადგილას გამოტოვებულია სასვენი ნიშნები. (გაითვალისწინეთ, ქულა დაგაკლდებათ ყოველი ზედმეტად შემოხაზული პასუხის გამოც)

ბაბილონელები ციფრების აღმნიშვნელ სიმბოლოდ(1) სოლს იყენებდნენ. სწორად დასმული სოლი ერთს აღნიშნავდა(2) წაქცეული(3) ათს. ბაბილონურ ნუმერაციაში არ არსებობდა ნული(4) ამიტომ რიცხვების მნიშვნელობის გასარკვევად დამატებითი განმარტება იყო საჭირო. აღრიცხვის ბაბილონური სისტემა საკმაოდ რთული იყო და ამიტომ(5) გამოთვლებისათვის(6) გამრავლების მზამზარეული ცხრილები გამოიყენებოდა. თვლის ამ სისტემამ(7) დიდი როლი შეასრულა(8) როგორც მათემატიკის(9) ისე ასტრონომიის განვითარებაში.

(1) 11. გაასწორეთ სტილისტური ხარვეზი და ისე გადაწერეთ წინადადება (წინადადების შინაარსი არ შეცვალოთ).

ახალი წიგნებით ბიბლიოთეკის შევსება გაზაფხულზე მოახდინეს.

(1) 12. მოუხერხებელი ადამიანი არის:

ა) უბირი; ბ) უკმეხი; გ) უნიათო. (სწორი პასუხი შემოხაზეთ)

(1) 13. რომელი სიტყვაა გამოტოვებული: უებარი თუ უებრო?

ჯანმრთელობის შენარჩუნების . . . საშუალება ფიზიკური ვარჯიშია.

(1) 14. რომელი სიტყვაა გამოტოვებული?

. . . დრო გავიდა მას შემდეგ, რაც მხატვრის პირველი გამოფენა მოეწყო.

ა) ბევრი; ბ) დიდი; გ) უამრავი. (სწორი პასუხი შემოხაზეთ)

(1) 15. რას ნიშნავს სიტყვათა მყარი შეხამება – ამდგრეულ წყალში თევზი დაიჭირა?

ა) არეულობა პირადი ინტერესებისათვის გამოიყენა; ბ) არეულობის გამოწვევა სხვას გადააბრალა; გ) არეულობის გამომწვევი მიზეზი დაადგინა. (სწორი პასუხი შემოხაზეთ)

(1) 16. შემოხაზეთ მართებული შესიტყვება:

ა) მოვალეობას გადაიხდის; ბ) საფასურს გადაიხდის; გ) საფასურს მოიხდის.

(3) 17. შემოხაზეთ იმ სამი წინადადების რიგითი ნომრები, რომლებშიც სტილისტური ხარვეზები გვხვდება. (გაითვალისწინეთ, ქულა დაგაკლდებათ ყოველი ზედმეტად შემოხაზული პასუხის გამოც)

1. ამერიკელმა რობერტ ფულტონმა 1800 წელს საფრანგეთში წარმატებით გამოსცადა ორთქლის გემი. 2. მალე ასეთი გემების აგებას სხვა ქვეყნებშიც ჰქონდა ადგილი. 3. ამ საკითხთან მიმართებაში საქართველოშიც გამოიჩინეს დიდი ინტერესი. 4. 1858 წელს რიონში შეცურა ორთქლის გემმა, რომელიც მდინარე დნესტრიდან გადმოიტანეს. 5. „ცეცხლის გემს“ (ასე ეძახდნენ ორთქლის გემს) ადგილობრივი მცხოვრებნი აღფრთოვანებით შეხვდნენ. 6. ამიერიდან შესაძლებელი გახდა შავი ზღვიდან სამტრედიამდე საქონლის პირდაპირ გადაზიდვა. 7. მანამდე კი ფოთის ნავსადგურში ტვირთი სხვა ტრანსპორტში უნდა გადაეტვირთათ, რაც დამატებით ხარჯებს მოითხოვდა.

(3) 18. ტექსტში გამოტოვებულია რამდენიმე სიტყვა. ქვემოთ მოცემული ვარიანტებიდან შეარჩიეთ კონტექსტისათვის უფრო შესაფერისი. (სწორი პასუხი შემოხაზეთ)

ვენერა შეიძლება დავინახოთ როგორც საღამოს, ისე ალიონზე. შებინდებისას იგი უფრო მეტად (1) . . . , მაგრამ მცირე ხნით. პლანეტის ზედაპირზე დაკვირვება ვერ ხერხდება, რადგან მისი ატმოსფერო ყოველთვის ღრუბლებითაა მოცული. მეცნიერებმა რადიოსიხვიების (2) . . . სცადეს მისი კვლევა. გაირკვა, რომ პლანეტის ზედაპირი ზოგან (3) . . . არეკლავს რადიოსიხივებს, ზოგან – სუსტად. ეს იმას ნიშნავს, რომ მისი ზედაპირი ერთგვაროვანი არ არის.

1.	ა) ვარვარებს;	ბ) კაშკაშებს;	გ) ლაპლაპებს.
2.	ა) მეოხებით;	ბ) მეშვეობით;	გ) შემწეობით.
3.	ა) მტკიცედ;	ბ) ღონივრად;	გ) ძლიერად.

II. წაკითხულის გააზრება

წაკითხეთ ტექსტი ბოლომდე. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. შეკითხვებს ყურადღებით გაეცანიოთ და მოცემული სამ-სამი პასუხიდან სწორი შემოხაზეთ (*დაუშვებელია პასუხების ფურცელში შემოხაზული ასოს წაშლა და მის ნაცვლად რომელიმე სხვა ასოს შემოხაზვა*).

1. ვერც ერთი ხალხი, ვერც ერთი ეპოქა ვერ შექმნის ჭეშმარიტად ღირებულ კულტურულ ფასეულობებს, თუკი შესატყვისი მსოფლმხედველობრივი საფუძველი არ გააჩნია. ადრეულ ეპოქებში ამგვარი მსოფლმხედველობრივი საფუძველი, როგორც წესი, რელიგიურ-ფილოსოფიურ მოძღვრებათა წიაღში მიიკვლეოდა.
2. ამ ასპექტით თუ შევხედავთ ანტიკური ეპოქის დროინდელ საქართველოს, უეჭველად უნდა დავასკვნათ, რომ არც ქართულ მითოსს, არც კერპთაყვანისმცემლობას, არც ქართველთა წინაპრების საცხოვრისიდან წამოყოლილ მნათობთა თაყვანისცემას და არც მეზობელი სპარსეთიდან თავსმოსხვეულ მაზდეანობას, ესე იგი, ქართული წარმართული კულტურის მსოფლმხედველობრივი საფუძვლის პრეტენზიის მქონე არც ერთ ამ მოძღვრებას არ ძალეღვა ეტვირთა ის როლი, ქრისტიანობამ რომ შეასრულა კულტურული აღმავლობის ასპარეზზე.
3. ქრისტიანული კულტურის ორბიტაში მოქცევამ უფრო მკაფიოდ გამოავლინა ქართველი ერის ოდინდელი ტენდენცია ევროპულ კულტურასთან დაახლოებისა, რამეთუ ქართული კულტურა თავისი უღრმესი საწყისებით სწორედ ევროპული ტიპის, ხმელთაშუა ზღვის აუზის კულტურათა ტიპის ფენომენი იყო იმთავითვე და ვერასოდეს ეგუებოდა გეოგრაფიული მდებარეობის გამოსირობით მოძალბებულ ცალმხრივ აღმოსავლურ კონტაქტებს.
4. ამის დამადასტურებელია უძველესი დროიდანვე არსებული მჭიდრო ურთიერთობა ბერძნებთან, უხვად მოპოვებული არქეოლოგიური მასალა.
5. ევროპეიზმი ქართველთათვის უძველესი დროიდანვე მომდინარე და საუკუნეთა განმავლობაში განუშორებელი ტენდენცია იყო და, სპარსეთის მხრივ გააფთრებული წინააღმდეგობისა და მიუხედავად, ქრისტიანობის ოფიციალურ სარწმუნოებად გამოცხადებამ ოდენ ხაზი გაუსვა ამ ტენდენციას.
6. ამასთან ერთად, ქართული კულტურის, მწერლობის ბოლომდე გააზრება და შეცნობა აგრეთვე შეუძლებელი იქნება, თუ არ გავითვალისწინებთ კიდევ ერთ მომენტს: დასავლურ, ევროპულ ორიენტაციასთან ერთად ქართველობას აღმოსავლურ კულტურებთანაც არ გაუწყვეტია კავშირი.
7. და ამას პოლიტიკური თუ ეკონომიკური ფაქტორები კი არ განაპირობებდა მხოლოდ, არამედ სულიერი განვითარების ტენდენციებიც.
8. მაშასადამე, ქართველობას უძველესი დროიდანვე ღვიძლი კავშირი ჰქონდა როგორც დასავლურ, ისე აღმოსავლურ კულტურებთან.
9. აქ ხდებოდა ამ კულტურათა ორგანული სინთეზი (დასავლურ ელემენტთა უპირატესი შერწყმით), რომელიც დიდად უწყობდა ხელს საკუთრივ ქართული, უადრესად თვითმყოფადი კულტურის დადგინებას.
10. იყო პერიოდები, როდესაც, პოლიტიკურ სიტუაციათა გამო, ქართული კულტურა მოსწყდებოდა ხოლმე ხან ერთ მხარეს, ხან მეორეს, ხან დასავლეთს (XVI-XVIII საუკუნეები), ხან აღმოსავლეთს (XIX საუკუნე). უძველესი კულტურული კონტაქტების ამგვარი ნაძალადევი გათიშვა, ცხადია, სასიკეთოდ ვერ იმოქმედებდა საკუთრივ ქართული კულტურის განვითარებაზე.

რევაზ თვარაძე, ქართული ლიტერატურის ისტორია, I, თბ., 2001 წ.

- (1) **1. რა არის მეორე აბზაცის ფუნქცია?**
 - ა) I აბზაცში გამოთქმული მოსაზრების გამეორება; ბ) I აბზაცში გამოთქმული მოსაზრების განვითარება; გ) I აბზაცში გამოთქმული მოსაზრების უარყოფა.
- (1) **2. რა არის მესამე აბზაცის უმთავრესი აზრი?**
 - ა) გეოგრაფიული მდებარეობის გამოსირობით ქართული კულტურა ევროპული ტიპის ფენომენი იყო; ბ) ქართული კულტურა ვერასოდეს ეგუებოდა ცალმხრივ აღმოსავლურ კონტაქტებს.

ტებს; გ) ქართული კულტურა თავისი ბუნებით უფრო დასავლურია, ვიდრე – აღმოსავლური.

- (1) 3. რომელ აბზაცშია გამოხატული აზრი, რომ ქართული კულტურა თავისი ბუნებით ოდითგანვე ევროპული იყო?
ა) II აბზაცში; ბ) V აბზაცში; გ) VIII აბზაცში.
- (1) 4. რა აკავშირებს მეშვიდე აბზაცს წინა აბზაცთან?
ა) მეშვიდე აბზაცში გამეორებულია წინა აბზაცში გამოთქმული მოსაზრება;
ბ) მეშვიდე აბზაცში დასაბუთებულია წინა აბზაცში გამოთქმული მოსაზრება;
გ) მეშვიდე აბზაცში შეჯამებულია წინა აბზაცში გამოთქმული მოსაზრება.
- (1) 5. რომელი სიტყვა აღნიშნავს მოვლენას?
ა) ასპექტი; ბ) სინთეზი; გ) ფენომენი.
- (1) 6. რა არის მეცხრე აბზაცის უმთავრესი აზრი?
ა) დასავლურ ელემენტთა არსებობა თვითმყოფადი კულტურის დადგინებას განაპირობებდა;
ბ) ქართული კულტურის ორიგინალურობას აღმოსავლური ელემენტის პრიორიტეტულობა განაპირობებდა; გ) ქართული კულტურის ორიგინალურობას განსხვავებულ კულტურათა შერწყმა განაპირობებდა.
- (1) 7. რის მეშვეობით ასაბუთებს ავტორი საკუთარ თვალსაზრისს?
ა) მეცნიერთა ნაშრომების ციტირების მეშვეობით; ბ) ორიგინალური მსჯელობის მეშვეობით; გ) სხვა მოაზროვნეებთან კამათის მეშვეობით.
- (1) 8. რის შესახებ არ მსჯელობს ავტორი ამ ტექსტში?
ა) უძველესი ქრისტიანული მითოსის შესახებ; ბ) ქართული კულტურის მსოფლმხედველობრივი საფუძვლების შესახებ; გ) ქართული კულტურის ტენდენციების შესახებ.
- (1) 9. რა არის მთელი ტექსტის ფუნქცია?
ა) ქართული კულტურის მანკიერი მხარეების ჩვენება; ბ) ქართული კულტურის სიღრმისეული ბუნების ჩვენება; გ) ქართული კულტურის უდიდესი პოტენციალის ჩვენება.
- (1) 10. რა არის მთელი ტექსტის უმთავრესი აზრი?
ა) ქართული კულტურა აღმოსავლური ტიპისაა, თუმცა მასში დასავლური ელემენტიც მოიპოვება; ბ) ქართული კულტურა დასავლური ტიპისაა, თუმცა მასში აღმოსავლური ელემენტიც მოიპოვება; გ) ქართული კულტურა დასავლური ტიპისაა და მასში აღმოსავლური ელემენტი არ მოიპოვება.

III. ქართული ლიტერატურა

- (2) 1. იაკობ ხუცესი მოგვითხრობს ვარსკენ პიტიახშისა და ვინმე სპარსის შეხვედრის შესახებ:
„და ვითარცა მცირედ და-რე-სცხრა გულისწყრომისაგან, მოვიდა სპარსი იგი და მსურვალედ ევედრებოდა მას, რაითამცა საკრველთა მათგან განეტევა წმიდაი შუშანიკ. და ვითარ ფრიად ევედრებოდა, ბრძანა განტევებაი მისი და სენაკსა ერთსა შეყვანებაი და კრძალულად დაცვაი...“
 1. ამოიწერეთ სამი სიტყვა, რომლებიც ვარსკენის განწყობილების ცვლილებას გამოხატავს.
 2. განმარტეთ, კონკრეტულად რის სათხოვნელად მივიდა სპარსი ვარსკენთან. (ციტირება დაუშვებელია!)
- (1) 2. იოვანე საბანისძე მოგვითხრობს:
„მნებავს ქებად შენდა, ყოვლად ქებულო ქრისტეის მოწამეო, არამედ ვერ ვიკადრებ, რამეთუ უფროის გონებისა ჩემისა აღმადლდა ქებაი სათნოებათა შენთაი“.
გადმოეცით თქვენი სიტყვებით მთელი ფრაზის შინაარსი. (ციტირება დაუშვებელია!)
- (2) 3. გიორგი მერჩულე მოგვითხრობს:
„ნეტართა შორის გამობრწყინდა მადლითა სავსეი, განსრულებული სიბრძნითა, დიდი მღვდელი და კეთილად განმგებელი მოღუაწეი და უდაბნოთა ქალაქმყოფელი, ზეცისა კაცი და ქუეყანისა ანგელოზი, სანატრელი გრიგოლ...“
 1. განმარტეთ, რას ნიშნავს სიტყვები – „ზეცისა კაცი და ქუეყანისა ანგელოზი“.

2. ამოიწერეთ ორი სიტყვა, რომლებიც გადატანითი მნიშვნელობით აღნიშნავს უკაცრიელ ადგილებში სამონასტრო კერების დამფუძნებელს.

(4) 4. ავთანდილი მიმართავს როსტევანს:

„არას გარგებს სიმძიმელი, უსარგებლო ცრემლთა დენა,
არ გარდავა გარდუვალად მომავალი საქმე ზენა;
წესი არის მამაცისა მოჭირვება, ჭირთა თმენა;
არვის ძალ-უც ხორციელსა განგებისა გარდავლენა“.

1. ამოიწერეთ სიტყვა, რომელიც აღნიშნავს ნაღველს.
2. რატომ არ აქვს აზრი „უსარგებლო ცრემლთა დენას“? (ციტირება დაუშვებელია!)
3. რა არის, ავთანდილის აზრით, რაინდის ვალი? (ციტირება დაუშვებელია!)
4. გადმოეცით მეოთხე სტრიქონის აზრი თქვენი სიტყვებით.

(2) 5. წიგნში „დავითიანი“ ვკითხულობთ:

„ტყუილი ვთქვა, ჩემი თქმული შეიქნების რა სავარგი?
მართალი ვთქვა, მეშინიან, ვა, თუ გავხდე დასაკარგი!
კაცს მის მეტი არა აქვს რა სიკვდილს უკან თან საბარგი,
სულს მიუძღვის ხორცთ ნაქნარი: ავსა – ავი, კარგსა – კარგი“.

1. დაასახელოთ, რის გამო შეიძლება დაისაჯოს ავტორი. (ციტირება დაუშვებელია!)
2. დაასახელოთ, ავტორის აზრით, რით შეფასდება საიქიოში ადამიანის ღირსება. (ციტირება დაუშვებელია!)

(1) 6. ალექსანდრე ჭავჭავაძის ლექსში „გოგჩა“ ვკითხულობთ:

„მაშინ მათ შორის ხშირ ყოფილა ქურუთა მქონე,
არა-თუ ვერცხლით, ნდობითაცა ყოვლად მდიდარნი.
აწ მტვრად აღგვიღან იგი ძალი და იგი ღონე;
მათთა განთქმულთა შეძლებათა წარშლილან კვალნი!“

ამოიწერეთ სამი სიტყვა, რომლებიც დიდი ავტორიტეტის მქონე პიროვნებას აღნიშნავს.

(2) 7. ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსში „სულთ ბოროტო...“ ვკითხულობთ:

„სულთ ბოროტო, ვინ მოგიხმო ჩემად წინამძღვრად,
ჩემის გონების და სიცოცხლის შენ აღმაშფოთრად?
მარქვი, რა უყავ, სად წარმიღე სულის მშვიდობა,
რისთვის მომიკალ ყმაწვილის ბრმა სარწმუნოება?“

1. განმარტეთ, რა ტრაგიკული განცდაა ამ სტროფში გამოხატული. (ციტირება დაუშვებელია!)
2. განმარტეთ, მეოთხე სტრიქონის მიხედვით, რას უსაყვედურებს ავტორი ბოროტ სულს. (ციტირება დაუშვებელია!)

(1) 8. ილია ჭავჭავაძის ლექსში „ელეგია“ ვკითხულობთ:

„ვიდექ მარტოკა... და მთების ჩრდილი
კვლავ ჩემ ქვეყნის ძილს ეალერსება.
ოხ, ღმერთო ჩემო! სულ ძილი, ძილი,
როსლა გვეღირსოს ჩვენ გაღვიძება?!“

განმარტეთ, რა იგულისხმება გადატანითი მნიშვნელობით სიტყვებში – „ქვეყნის ძილი“.

(2) 9. ილია ჭავჭავაძის მოთხრობაში „კაცია-ადამიანი?!“ ავტორი ასე მიმართავს მკითხველს:

„მე თუ შენ მიყვარხარ, მკითხველო, იმისთვის მიყვარხარ, რომ იმედი მაქვს ეგ გასწორე-
ბის განზრახვა, დღესა თუ ხვალე, შენში გაიღვიძებს. ამ იმედს ნუ წაგვართმევ. ნუ იფიქ-
რებ, რომ ამ მოთხრობას შენი გაჯავრება უნდა. ამას მარტო ის უნდა, რომ შენ დაგანახ-
ვოს – რამოდენადაც შეძლება აქვს – შენი ცუდი, შენი ავი, რომ იცოდე, რა გაისწორო“.

1. რატომ შეიძლება იფიქროს მკითხველმა, რომ ამ მოთხრობას მისი „გაჯავრება უნდა“? (ციტირება დაუშვებელია!)
2. რა აძლევს ავტორს ოპტიმიზმის საფუძველს? (ციტირება დაუშვებელია!)

(1) 10. აკაკი წერეთლის ლექსში „ჩანგური“ ვკითხულობთ:

„სხვისი ლხინით ხომ ვიხარებ,
თუ რომ ჩემ თავს დავრჩი ავად,
და მაინც არ აღვიარებ
შავს თეთრად და თეთრსა შავად!“

განმარტეთ, რა არის ამ სტროფის მთავარი სათქმელი? (ციტირება დაუშვებელია!)

(1) 11. აკაკი წერეთლის პოემაში „თორნიკე ერისთავი“ თორნიკე მიმართავს მეფე დავით კურაპალატს:

„ვფიცავ იმ პირველ მიზეზსა,
ყოველ მიზეზის მიზეზსო,
ვფიცავარ საქართველოსა
და მერე, მეფევე, თქვენს მიზეზსო,
რომ მართალი ვარ იმაში,
რაზედაც ბრალს მდებთ თქვენაო!“

ამოიწერეთ ორი სიტყვა, რომლებიც გადატანითი მნიშვნელობით აღნიშნავს დმერთს.

(1) 12. ალექსანდრე ყაზბეგის მოთხრობაში „ხვეისბერი გონა“ ვკითხულობთ:

„ონისეს, ბუნებითვე ვაჟკაცს და თავგანწირულს, დღეს მეტი მიზეზი ჰქონდა ერთიორად გადაქცეულიყო, რადგანაც თავის შეცდომას და თავდავიწყებას ჰგრძნობდა და უნდოდა მეტის თავგანწირვით ცოდვა რაოდენადმე შეემსუბუქებინა.“

განმარტეთ, რით არის განპირობებული ამ მონაკვეთის მიხედვით ონისეს თავგანწირვა. (ციტირება დაუშვებელია!)

(2) 13. ვაჟა-ფშაველას პოემაში „სტუმარ-მასპინძელი“ ჯოყოლა მიმართავს ქისტებს:

„– რას სჩადით? – შემოუძახა:
– ვის სტუმარს ჰბოჭავთ თოკითა?
რად სტეხთ საუფლო ჩვენს წესსა,
თავს ლაფს რად მასხამთ კოკითა?
ჩემს სჯულსა ვფიცავ, სისხლს დავდგრი,
განანებთ ბრიყვულს ქცევასა,
განანებთ, თუმცა ძმანი ხართ,
ჩემის კაცობის ქელვასა!“

1. *ამოიწერეთ* სტრიქონი, რომელშიც ჩანს, რომ ჯოყოლა ქისტებს ადათის დარღვევას საყვედურობს.
2. *განმარტეთ*, ჯოყოლას რა სულიერი მდგომარეობა ჩანს პოემის ამ მონაკვეთში?

(1) 14. დავით კლდიაშვილის მოთხრობაში „სამანიშვილის დედინაცვალი“ ნუჩია მიმართავს დათიასა და სერაპიონს:

„– ჰო, ხმელი ჭადი და ლობიო მიუტანეთ!.. იმ უცხო კაცის მაინც უნდა მოირიდოთ, თქვე დალოცვილებო!.. ასეთი თავისმოჭრა, გამოჭიანურება არ გამიგონია მე! წადი, ბატონო, – მიუბრუნდა სერაპიონს ნუჩია: – წადი, ყმაწვილო, და ერთი ქათამი, რავარცხა იქნას, მონახე და დამიჭირე...“

დათიასა და სერაპიონის რა თვისება ჩანს ამ მონაკვეთში? (ციტირება დაუშვებელია!)

(2) 15. ვალაკტიონ ტაბიძის ლექსში „სილაჟვარდე ანუ ვარდი სილაში“ ვკითხულობთ:

„დასტკბი! ასეა ყველა მგოსნები?
შენს მოლოდინში ასეა ყველა?
სული, ვედრებით განაოცები,
შენს ფერხთ ქვეშ კვდება, როგორც პეპელა.“

1. *დაახახელებო*, რა მხატვრულ საშუალებას იყენებს ავტორი მეოთხე სტრიქონში.
2. *განმარტეთ*, პოეტის რა სულიერი მდგომარეობაა გამოხატული ამ სტროფში.

(2) 16. ლეო ქიაჩელის მოთხრობაში „ჰაკი აბბა“ კუზმა კილგა მიმართავს ჰაკის:

„– შენ კი აქამდის ჩვენს მოსისხლე მტერს მხარს უჭერდი, ჰაკი, მაშინაც კი ესმარებოდი, როცა მან ერთი მებრძოლი ამხანაგი ვერაგულად მოგვიკლა, ხოლო მეორე დაგვიჭრა... ორივე შენისთანა ხალხის, მუშებისა და გლეხების თავისუფლებისათვის იბრძოდა... ჩვენი მტერი შენი მტერიცაა, ეს უნდა იცოდე!“

1. *რატომ* ჰყავთ, კუზმას აზრით, ჰაკისა და ბოლშევიკებს საერთო მტერი?

2. განმარტეთ, რა მიზნის მიღწევა სურს კუზმას თავისი საუბრით?

(2) 17. კონსტანტინე გამსახურდიას რომანში „დიდოსტატის მარჯვენა“ ფარსმანი უამბობს მეფეს: „მიწისძვრის მეორე დღეს შევუარე, ავადმყოფი მეგონა, შინ არ დამხვდა ფხოვს გაქცეული. ერთი სურათი ვნახე მის მიერ ნახატი, იაკობისა და ღმერთის რკინებაა ზედ გამოსახული. თანაც იცოდე, ღმერთს მეღქისედგის თვალები აქვს, ხოლო იაკობს – დამხატველისა“.

1. რა იყო უჩვეულო ამ ნახატში? (ციტირება დაუშვებელია!)
2. რა მიზანი ამოძრავებდა ფარსმანს, როდესაც ამ სიტყვებს ეუბნებოდა მეფეს?

(1) 18. გიორგი ლეონიძის ლექსში „ღამე ივერიისა“ გკითხულობთ:

„სთვლემენ ბედლებში ლურჯი ყანები.
 ეღვარებს ხვაივი, თითქოს ლამპარი.
 ჩაღაგდნენ ყველა ჩინგისხანები...
 სთქვი, მეწისქვილეგ, ერთი ზღაპარი“.

ამოიწერეთ სტრიქონი, რომელშიც ავტორი შედარებას იყენებს.

IV. წერითი დავალება

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალებებს, გაიაზრეთ ისინი, აირჩიეთ და შეასრულეთ მათგან მხოლოდ ერთი. ნაშრომი, რომელიც დავალებას არ უპასუხებს ან ენობრივად იმდენად გაუმართავი იქნება, რომ აზრის გაგება გაჭირდება, ანდა 200 სიტყვაზე ნაკლები მოცულობისა აღმოჩნდება, არ შეფასდება.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებდა, არ შეფასდება და თხზულების მოცულობის განსაზღვრისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

თითოეულ წერით დავალებას თან ახლავს სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი ნაწარმოების შინაარსის თხრობა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა (მაგალითებით საკუთარი მოსაზრებების დასაბუთების) და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ტესტში დატოვებულია ფურცელი შავი სამუშაოსათვის, რომელიც არ სწორდება (სურვილის მიხედვით, შეგიძლიათ გამოიყენოთ ან არ გამოიყენოთ იგი). თხზულებისათვის გამოყოფილი ფურცლის დასაწყისში მოცემულია წერითი დავალებების ნომრები (№1, №2 და №3); შემოსაზრეთ ის ციფრი, რომელიც თქვენ მიერ არჩეული დავალების ნომერს შეესაბამება (შეცდომა გადახაზეთ, ნუ დაჯღაბნით).

წერითი დავალების მაქსიმალური ქულაა 20.

დავალება № 1

გულანშაროში მოხვედრილმა ნესტანმა უთხრა ფატმანს:

„ბედი უბედო ჩემზედა მიწივი ავისა მქმნელია.
 კარგი რა მჭირდეს, გიკვირდეს, ავი რა საკვირველია!
 სხვა-და-სხვა ჭირი ჩემზედა არ ახალია, ძველია“.

მელიქსურხავის სასახლეში დატყვევებული ნესტანი ფიქრობდა:

„სადაური სად მოსრულვარ, ვის მივჰხვდები ვისთვის ხელი!
 რა ვქმნა, რა ვყო, რა მერგების, სიცოცხლე მჭირს მეტად ძნელი!“
 კვლაცა იტყვის: „ნუ დავაჭნობ შეენებასა ვარდთა ფერსა!“

ვეცადო რას, ნუთუ ღმერთმან მომარიოს ჩემსა მტერსა!
 სიკვდილამდის ვის მოუკლავს თავი კაცსა მეცნიერსა?
 რა მისჭირდეს, მაშინ უნდან გონებანი გონიერსა!“
 ხადუმნი იხმნა, უბრძანა: „ისმინეთ, მოდით ცნობასა!
 მოღორებულხართ, დამცთარხართ თქვენ ჩემსა პატრონობასა,
 დამცთარა თქვენი პატრონი, ჩემსა თუ ჰლამის სძლობასა,
 ჩემთვის ბუკსა და ტაბლაკსა ცუდად, გლახ, იცემს, ნობასა...
 უცილოდ თავსა მოვიკლავ, გულსა დავიცემ დანასა,
 თქვენ დაგხოცს თქვენი პატრონი, სოფელს ვერ დაჰყოფთ ხანასა;
 ესე სჯობს: მოგცე საჭურჭლე, მძიმე მარტყია ტანასა,
 მე გამაპარეთ, გამიშვით, თვარა დაიწყებთ ნანასა!..“
 მონათა მიჰხვდა სიხარბე მის საჭურჭლისა ძვირისა,
 დაჰვიწყდა შიში მეფისა, ვითა ერთისა გზირისა,
 გამოპარება დაასკვნეს მის უებროსა პირისა.
 ნახეთ, თუ ოქრო რასა იქმს, კვერთხი ეშმაკთა ძირისა!“

ქაჯეთის ციხეში გამომწყვდეულმა ნესტანმა მისწერა ფატმანს:

„გეაჯები, საყვარელსა შემახვეწე, შემაბრალე,
 ნუ წამოვა ძებნად ჩემად, მიუწერე, შე-ცა-სთვალე!
 მე რომ მჭირს, კმარის, ნუ მომკლავს ამისითავე სწორითა:
 მას მკვდარსა ვნახავ, მოკვდეები მე სიკვდილითა ორითა.
 ვერას ვინ მარგებს, დასტურად ვიცი, არ რამე ჭორითა,
 არ დაგმორჩილდეს, დამქოლე შავისა ქვისა ყორითა!“

ტარიელს კი შეუთვალა:

„ციხეს ვზი ეხომ მაღალსა, თვალნი ძლივ გარდასწვდებიან,
 გზა გვირაბითა შემოვა, მცველნი მუნ ზედა დგებიან,
 დღისით და ღამით მოყმენი ნობათსა არ დასცდებიან,
 მათთა შემბმელთა დაჰხოცენ, მართ ცეცხლად მოედებიან.
 ნუ, თუ ესენი გეგონნენ სხვათა მებრძოლთა წესითა!
 ნუცა მე მომკლავ ჭირითა, ამისგან უარესითა;
 შენ მკვდარსა ვნახავ, დავიწვი, ვითა აბედი კვესითა;
 მოგშორდი, დამთმე გულითა, კლდისაცა უმაგრესითა!
 შენ, საყვარელო, ნუ სჭმუნავ ჭმუნვითა ამისთანითა,
 ჩემი სთქვა: „სხვათა მიჰხვდების იგი ალვისა ტანითა!“
 არამ სიცოცხლე უშენოდ! ვარ აქამდისცა ნანითა;
 ან თავსა კლდეთა ჩავიქცევ, ანუ მოვიკლავ დანითა“.

გაანალიზეთ მოცემული მონაკვეთები შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ნესტანის ხასიათის შესახებ პირველი და მეორე მონაკვეთების მიხედვით;
- იმსჯელეთ, ნესტანის ხასიათის რა თავისებურებები ჩანს მესამე და მეოთხე მონაკვეთებში;
- შეაჯამეთ მსჯელობა და ჩამოაყალიბეთ თქვენი დამოკიდებულება ამ პერსონაჟის მიმართ.
თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 2

კონსტანტინე გამსახურდია რომანში „დიდოსტატის მარჯვენა“ მოგვითხრობს:

მეფე გიორგი უჩვეულოდ დელავდა, სამჯერ გადაადებინა საქმე, ბოლოს მარტის 27-ს უნდა წარსდგომოდა სასამართლოს ფარსმანი...

მსახურთუხუცესი წარგზავნა, მელქისედეკ კათალიკოსი აწვევინა. სამგზის ეახლა იგი მელქისედეკს, სამგზისვე ლოგინად ჩავარდნილი დაუხვდა მელქისედეკი მოციქულს...

ბოლოს თავად დააპირა კათალიკოსთან წასვლა, მაგრამ ერთი ცუნახოთ, სადარბაზოდ მოსული მეფე გაეწბილებინა მელქისედეკს?

ეს დიდად საჩინოდ გახდიდა მათ შორის უჩინარად წარმოებულ ბრძოლას.

რაკი კათალიკოსთან სათათბიროდ წარგზავნილისათვის ფრიად დიდი და იდუმალი საქმენი უნდა გაემხილათ, ზვიად სპასალარმა თავად შესთავაზა გიორგის: მე ვეახლებიო კათალიკოსს.

დიდხანს იჩურჩულეს, ბოლოს დააბარა: არავინ დაესწრო ამ საუბრის დროს...

თათბირი მოთავებული ჰქონდათ, მეფემ თრიაქი გადმოიღო, ნარგილე გააჩაღა და სწორედ ამ დროს მალემსრბოლი ჩამოვიდა ბიზანტიონიდან.

გახსნეს გრაგნილი და ასეთი ამბავი ამოიკითხეს:

ტაოდან იერუსალიმს სალოცავად მიმავალი ბერი ზაქარია შეეპყრო ანტიოქიის დომესტიკს, ბასილისთვის გადაეგზავნა, კეისარს დილეგში ჩაეგდო იგი.

შესწამეს თურმე ზაქარიას, მას მიეტანოს თითქოს კომნინისათვის გიორგი მეფის მიერ გაგზავნილი წითელი წაღები, და მისივე სახელით კეისრობა მიელოცნოს განდგომილისათვის.

დიდხანს ეწამებოდათ ბერი ზაქარია, მისგან ამას მოითხოვდნენ, დაედასტურებინა ოღონდ: მართლაც გაეგზავნოს თითქოს წითელი წაღები კომნინისათვის გიორგი მეფეს. მყისვე განთავისუფლებას ჰპირდებოდნენ ბერს, კესარეის საეპისკოპოსო ტახტს აღუთქვამდნენ თურმე.

ზაქარიას მტკიცე უარი განეცხადებინა.

რაკი აღთქმებით ვერა გააწყვეს რა, დილეგში ჩააგდეს კვლავ, ვირთხები მიუსიეს.

როცა დაკითხვებით თავი მოაბეზრეს, სიმუნჯე მოიგონა.

ენა მოსჭრეს თურმე.

რაკი დამუნჯდი, ენა რაღად გინდაო, დასცინოდნენ ღრმად მოხუცებულს.

გიორგი გააცოფა ამ ამბავმა.

წამოვარდა, მუშტებს უშენდა ტაბლას.

„ბასილი კეისარს ეს უნდა: ერთმორწმუნე საქართველოც სომხეთის დარად გადასანსლოს როგორმე. სანამდის პირში სული მიდგას, ვერ მოესწრება ამ დღეს ძალთაპირი ბასილი კეისარი...“

ყვიროდა მეფე.

ასეთი სიტყვები არასოდეს სმენოდა მისგან სპასალარს.

„ნუთუ ამას ვერ ჰხედავს დაბრმავებული მეღქისედეკი? აღარც მარიამ დედოფალს ესმის ეს საფრთხე...“

მეფემ... ამღვრეული თვალები ჯიქურად მიანათა სპასალარს და ეუბნება:

„შენ გეტყვი, ზვიად, თუ მეღქისედეკმა შორენას გამო რაიმე გითხრა, რას მიუგებ მაშინ?“

ზვიადი აიმღვრა.

„მხოლოდ იმას, რასაც მეფე მიბრძანებს, პატრონი ჩემი“.

გიორგიმ თავი ჩაჰქინდრა და გაუმეორა:

„მხოლოდ იმას, რასაც მეფე გიბრძანებს... ჰმ...“

„რაღა ბრძანებ ამას, მეფეთ მეფეო?“

„არა, ისე ვთქვი...“

მცირე დუმილის შემდეგ განაგრძო:

„დედოფალი წამეკიდა წუხელ, სჩანს, ეხოხმოდვარს უჭორავნია... მარიამ ყოველივეს ამცნობდა კათალიკოსს, ალბათ, თუ მეღქისედეკმა შორენას წარგზავნა მოითხოვა, აფხაზეთს წარგზავნა და ბეღიაში მონაზვნად აღკვეცა, არამც და არამც არ მისცე ჩემის სახელით დასტური. ხოლო...“

აქ ისევ დადუმდა, მცირე ხნის შემდეგ კვლავ განაგრძო: „ხოლო თუ კათალიკოსი გაჯიქდეს, უთხარი ჩემის სახელით, გირშელს მიათხოვებენ-თქო შორენას, ყველისციხის პატრონს, დედიჩემის დისწულს. ეცადე აქამდის არ მიიყვანო საქმე, თუ სხვა ღონე არ იქნეს, დაეთანხმე, გურანდუხტმა მზითევი გადმოუგზავნა-თქო უკვე, მეფემ დასტური მისცა-თქო. გირშელს მიათხოვებენ-თქო, ყველისციხის პატრონს. ასე უთხარი და ვნახოთ მერმე...“

ხელახლა თავყანი სცა ზვიადმა მეფეს, მან კვლავ ჩაიღო ნარგილეს მილი პირში, გააბოლა. მცირე ხანს რეტდასხმული იჯდა და რამდენიმე წუთის შემდეგ კვლავ მიადახა მიმავალს:

„წითელი წაღების ამბავი გამოიყენე შენებურად, ზვიად...“

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, გიორგი მეფის რა თვისებები ჩანს მოცემულ მონაკვეთში;
 - იმსჯელეთ მეფისა და კათალიკოსის დაძაბული ურთიერთობის შესახებ;
 - დაახასიათეთ საქართველოს ისტორიული ვითარება მოცემული მონაკვეთის მიხედვით.
- თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!*

დავალება № 3

ყურადღებით წაიკითხეთ სულხან-საბა ორბელიანის იგავ-არაკი „ორნი ძმანი“:

ორნი ძმანი იყვნენ. უხუცესს ცოლ-შვილი ჰყვა და მრწემი უცოლო იყო. გაიყარნენ ძმობისაგან და ერთად ვეღარ დადგნენ. ყოველივე განიყვეს, რაც ჰქონდათ. რა პური გაიყვეს, ერთის ორმო კალოს აქათ იყო და მეორისა – იქით.

უხუცესი მოიპარევიდს თავის ორმოდამა პურსა და ძმისაში ჩაყრიდს და იტყოდს:

– მე ღმერთმან ცოლი და შვილი მიბოძა, მომგებელნი მყვანან. მას ძმას არარა ჰყავს. ესე მისი იყოს და მან ჭამოს.

და იგი უმრწემესი ძმა მოიპარევედის თავისის ორმოდან და უხუცესისაში ჩაჰყრიდის:

– მე მარტო ვარ და ჩემი სარჩო, სადაც მივალ, ადვილ არს; იგი ძმა წერილშვილ არს და მას უფროსი უნდება და მისი იყოს.

ეგრე დაჰყვეს ყოველნი დღენი და ღმერთმან ორთავ განუმრავლა ყოველი და არა მოაკლდა საზრდო მათ.

ილია ჭავჭავაძის მოთხრობაში „კაცია-ადამიანი?!“ გეითხულობთ:

ქორწილის ღამეს დიდი ამბები მოხდა. მოვიდა სიძე დიდის მაყრიონით, ძმაც თანა ჰყავდა... როცა ყველაფერი მოამზადეს, მერე მიიპატიუეს საქმროცა. როცა შევიდა ლუარსაბი საყდარში და თვალი მოჰკრა თავის საცოლოსა, ელდა ეცა. მოუბრუნდა თავის ძმას დავითს, თავაზასაც და ზრდილობასაც თავი დაანება და უთხრა:

– დავით, აკი მზეთუნახავიაო?

ხალხს სიცილი წასკდა, საწყალი პატარძალი სირცხვილით აინთო და ტირილი დაიწყო. დავითი წინ წადგა; რომ დაინახა ერთი უმსგავსო პატარძალი, მღვდელს მიუბრუნდა:

– პატარძალი სად არის?

– აი, ესა ბძანდება.

– ლუარსაბ! – დაუძახა ძმას დავითმა, – მოგვატყუეს, ეგ ის არ არის, ჯვარი არ დაიწერო...

– კნიაზო დავით! ეს რა ამბავია? – უთხრა გაჯავრებულსავით მოსემ, – ქალი საყდარშია და საქმრო ეხლა დადგა უარზედ? აქამდინ სად იყავით, თუ არ გინდოდათ ჩემი ქალი? ვინ გეხვეწებოდათ? თქვენისთანა ოჯახის-შვილები მეხვეწებოდნენ, რომ არ მივეცი!

– აი, ბატონო, ქალი მანდ არის და, ვისაც გნებავდეთ, იმას მიეცით. ჩემი ძმა კი მაგის შემრთველი არ არის, – მიუგო თავგამოდებით დავითმა...

– დავით! – უეცრად გადაასხვაფერა სიტყვა მოსემ და ხმაც მოურბილა, – აქეთ მობძანდი.

დავითი გაჰყვა. იქით ორნივ გაშორებით გადგნენ. მოსემ ამოიღო ხუთი თუმანი და უთხრა ხმადაბლა დავითს:

– ეს ხუთი თუმანი, დაჩუმდი, შენ რა გინდა? შენ ხომ არ ირთავ?

დავითი დარბილდა.

– ხუთ თუმანზედ ძმა როგორ გაეყიდა? – უპასუხა.

– შვიდი იყოს.

– ან შვიდად.

– რვა იყოს!

– ვერც რვა თუმნად.

– მაშ რამდენი გინდა?

– ათი მაინც იყოს.

– ცხრაზე რას იტყვი?

– არა, ათი.

– ეჰ, ჯანი გავარდეს: ათი იყოს.

ამოიღო ათი თუმანი და მისცა. დავითმა ჯიბეში ჩაიღო.

– მე კი დაჩუმდები და ჩემის ძმისა შენ იცი, – უთხრა ღიმილით დავითმა...

დაჰკრეს ხელი ხელს და საწყალ ლუარსაბს ძალად გადასწერეს ჯვარი იმ ღამესა.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტები შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის სულხან-საბა ორბელიანის იგავ-არაკის მთავარი სათქმელი;
- იმსჯელეთ, რა არის ილია ჭავჭავაძის მოთხრობის ამ მონაკვეთის მთავარი სათქმელი;
- იმსჯელეთ, რა არის საერთო სულხან-საბასა და ილიას პოზიციებს შორის, ანუ რა ზნეობრივი პრინციპი აერთიანებს მოცემულ ტექსტებს.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!